

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
Asiantuntijalausunto
Helsingin kaupunki, työllisyyspalvelut

HE 94/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Helsingin kaupunki kiittää pyynnöstä tulla kuulluksi asiassa. Helsinki haluaa tuoda valiokunnan tietoon seuraavat näkökulmat:

1. Helsingin kaupunki kannattaa tulorekisteritietojen käyttömahdollisuuksien laajentamista työvoimaviranomaisille. Ehdotettu sääntely edistäisi työvoimapalveluiden tuloksellisuutta ja suuntaamista palveluista eniten hyötyville työnhakijoille.
2. Helsingin kaupunki näkee ehdotetun menettelyn tulotiedon hyödyntämiseksi tarkoituksenmukaisena
3. Rekisteritietoja voisi hyödyntää laajemminkin työvoimaviranomaisen toiminnassa. Viranomaisten jo hallussa olevia tietoja voisi hyödyntää esimerkiksi työttömyysturvaselvittelyn automatisoinnissa.

Helsinki pitää tärkeänä ymmärtää työllisyyspalveluiden tuloksellisuutta ja järjestää palvelut dataperusteisesti

On tärkeää, että tulotietoja voidaan hyödyntää työllistymistä edistävien palveluiden järjestämisessä ja palveluiden suuntaamisessa työnhakijoille ja että tämä kattaa myös kunnan yleisen toimivallan nojalla järjestettävien palveluiden tuloksellisuuden seurannan, jos palveluista sovitaan työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa. Yleisen toimivallan nojalla toteutettavia palveluita ovat Helsingin osalta erityisesti rekrytoiville työnantajille myönnettävät etuudet kuten työllistämisen Helsinki-lisä sekä määräaikainen nuorten työllistymisaseteli, joiden tuloksellisuuden seuraaminen on ehdottoman tärkeää.

Ehdotettu tietojen luovuttamisen ajallinen saatavuus on riittävä. Tiedonsaantioikeus ennen työnhaun alkua tapahtuneisiin palkka- ja etuustuloihin on välttämätöntä asiakkaiden lähtötilanteiden arvioimisen ja palveluiden oikea-aikaisen kohdentamisen kannalta. Tiedonsaantioikeus työnhaun päättymisen jälkeen tapahtuviin palkka- ja etuustuloihin on välttämätöntä palveluiden pitkäkestoisen vaikuttavuuden arvioinnin kannalta. Vain yhdistelemällä molempia tietoja voidaan arvioida kunkin palvelun tuloksellisuus kunkin työnhakijan lähtötilanteen ja palvelutarpeen kannalta.

Esityksessä todetaan, että suurten työllisyysalueiden kohdalla voisi puolestaan syntyä osin valtakunnallisen analyysitoiminnan kanssa päällekkäistä toimintaa. Käytännössä Kehakeskuksen ja työvoimaviranomaisten tehtävät ja painotukset eroavat toisistaan.

Työvoimaviranomaisten oma tiedontuotanto tukee operatiivisen toiminnan johtamista ja palveluita koskevan tiedon osalta erityisesti hankintojen tekemistä. Työvoimaviranomainen tekee itse hankintoja

ja on kiinnostunut niiden jälkeisistä tuloksista asiakkaan tilanteeseen esimerkiksi oman taloussuunnittelunsa ja palkkiomallien vuoksi. Keha-keskuksen tiedontuotannon prioriteettina vaikuttaa olevan luoda valtakunnallista kokonaiskuvaa, tuottaa tilastoja sekä monitoroida työvoimaviranomaisten toimintaa.

On tärkeää että tulorekisteritiedon käyttöä operatiivisiin tarkoituksiin edistetään

Tulorekisterilain 13 §:n 1 momentin 34 kohdan mukaan kunnilla ja kuntayhtymillä on oikeus saada järjestämislaissa tarkoitettua muutosturvakoulutusta, palkkatukea, 55 vuotta täyttäneiden työllistämistukea, starttirahaa, työllistämisvelvoitteen perusteella järjestetyn työn palkkakustannuksiin myönnettävää tukea ja palvelutarpeen arviointia koskevien tehtävien toimeenpanoa varten tietoja tulorekisteristä. Tiedot eivät kuitenkaan ole täysimääräisesti hyödynnettävissä työvoimaviranomaisen prosesseja sujuvoittavalla tavalla.

Tulorekisteritietoja voitaisiin hyödyntää esimerkiksi työssäolovelvoitteen purkamista koskevissa työvoimapolitiittisissa lausunnoissa. Työvoimaviranomainen tarvitsee tietoja työsuhteen alkamispäivämäärästä ja palkan määrästä, joiden avulla määritetään työssäolovelvoitteen toteutuminen. Nämä tiedot olisivat saatavissa tulorekisteristä. Nykyisin työssäolovelvoitteen täyttymisestä ei synny herätettä asiantuntijan työmarkkinatorille, jolloin velvoitteen täyttymisen seuranta on aina työnhakijan tai vastuuasiantuntijan varassa. Tällainen menettely lisää viivettä velvoitteiden purkamisessa sekä virhemahdollisuuksia, joissa velvoitteita ei pureta oikea-aikaisesti. Työssäolovelvoitteen purkamiseen liittyy myös paljon tilanteita, joissa asiakkaan itsensä ilmoittamat tiedot ovat puutteellisia tai virheellisiä. Tulorekisteritietojen avulla työvoimaviranomainen voisi tarkistaa tiedot itsenäisesti, mikä vähentäisi virheitä ja mahdollisia takaisinperintätilanteita.

Tulorekisteritiedoista olisi hyötyä myös työnhakijan työvoimapolitiittisissa edellytyksissä tapahtuvien muutosten tarkistamisessa ja selvittämisessä. Myös työvoimapolitiittisten edellytysten selvittämisessä esiintyy tilanteita, joissa asiakas ilmoittaa epämääräisesti työsuhteen tai yritystoiminnan alkamisen tai päättymisen. Tietojen tarkastamismahdollisuus tulorekisteristä sujuvoittaisi ja nopeuttaisi selvittämistyötä ja takaisi työnhakijoille nopeamman ratkaisun heidän oikeudestaan työttömyysetuuteen.

Olisi selkeästi hyödyllisintä, jos yllä mainitut tiedot tulisivat näkyviin suoraan keskitettyyn asiakastietojärjestelmään. Tietojen ei kuitenkaan olisi tarpeellista olla kaikkien virkailijoiden nähtävissä, vaan olisi mahdollista muodostaa erillinen käyttäjäryhmä, jolla olisi rajattu ja erikseen päätettävissä oleva pääsy asiakastietojärjestelmässä oleviin tulorekisteritietoihin.

Myös muuta viranomaisten hallussa jo olevaa tietoa tulisi hyödyntää nykyistä laajemmin työvoimapalveluiden järjestämisessä

Laadukas, yhteisesti hyödynnetty tieto ja automaatio ovat työllisyyspalvelujen vaikuttavuuden parantamisen edellytyksiä. Ne lyhentävät työttömyysjaksoja, karsivat byrokratiaa ja vapauttavat asiantuntijat vaikuttaviin kohtaamisiin työnhakijoiden ja työnantajien kanssa.

Julkisten työllisyystoimijoiden laajassa yhteistyössä laadittuun Työllisyyden edistämisen digivisioon 2030 sisältyy ajatus siitä, että tieto kirjataan vain kerran ja se on kaikkien toimijoiden käytettävissä turvallisesti ja ajantasaisesti.

Tulorekisteritietojen tiedonsaantioikeuden laajentaminen on hyvä ensimmäinen askel, minkä jälkeen on ryhdyttävä lainvalmisteluun myös muiden olemassa olevien rekisteritietojen (esim. tutkintorekisteri) tiedonsaantioikeuden laajentamisesta. Tiedonsaannin parantamisen lisäksi tulee kehittää käytössä olevia tietojärjestelmää suuntaan, joka mahdollistaa tietojen vastaanottamisen, niiden automaattisen käsittelyn sekä työttömyysturvalausuntojen sujuvan tekemisen.

Työvoimapalveluista syntyvän tiedon laatu on riippuvaista käytössä olevista tietojärjestelmistä. Tällä hetkellä tietojärjestelmäkehityksessä ei oteta riittävästi huomioon järjestelmissä syntyvän datan näkökulmaa.

Nykyisten tietojärjestelmäratkaisuiden myötä käytössä oleva palveluiden kirjaamistapa ei ole optimaalinen. Keha-keskuksen on otettava palveluiden kirjaamisen tekninessä toteutuksessa nykyistä paremmin huomioon työvoimaviranomaisten näkökulma.

Keha-keskuksen on rakennettava toimintamalli, joka mahdollistaa palveluiden kirjaamisen työvoimaviranomaisten toimintaa tukevalla ja joustavalla tavalla. Kirjaustapa on sovitettava yhteen tulorekisterilain muutoksen tavoitteiden kanssa ja mahdollistettava palveluiden tuloksellisuuden seuraaminen sekä tulosperusteisten hankintojen palkkion maksu.